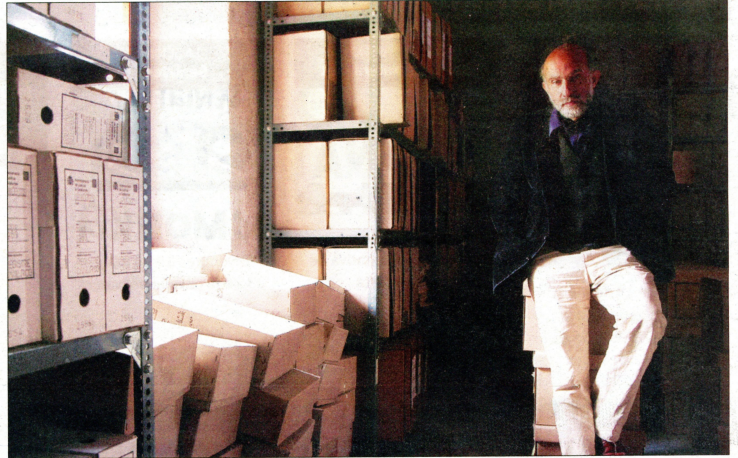

“La figura tradicional de l'arxiver erudit i humanista té els dies comptats”

ALBERT CURTO HOMEDES (TORTOSA, 1960)

Historiador, especialista en edat medieval. Director de l'Arxiu Comarcal del Baix Ebre. Autor de diversos estudis d'història local.

Quina és la funció d'un arxiver al segle XXI?

En essència és la mateixa que ha tingut sempre. Encara que és obvi que la irrupció del món digital ha canviat la manera de treballar.

El seu, segurament, ha estat un dels oficis que ha viscut un dels canvis més radicals els últims anys. Estem en plena transformació encara. Ningú no sap del cert com seran els arxius del futur i el paper real de l'arxiver és una qüestió encara no resolta.

Malgrat el digital, la documentació existent en paper bé s'haurà de continuar gestionant.

Per això els arxius amb documentació històrica continuaran existint. El que canvia, a grans trets, és el perfil dels arxivers que custodiaran i gestionaran aquests arxius.

Passar de manipular pergamins a gestionar volums de dades.

Sap què passa? Comença a haver-hi una part important de la professió d'arxivers, sobretot els més joves, que estan més allunyats del món de la història i alhora més preparats a nivell tecnològic i més centrats en l'actual realitat de la documentació electrònica.

Un arxiver allunyat de la història sembla contradictori.

Doncs és un fet. Ara hi ha una visió diferent i més àmplia del concepte de l'arxivística, on es pretén intervenir des de la generació mateixa del document. El problema, per a mi, és que la figura de l'arxiver s'està despullant massa del coneixement del contingut del mateix document. Jo encara pertanyo a la generació que havia de saber paleografia, llatí, les

institucions antigues i el context històric.

Estem perdent la figura de l'arxiver humanista.

Este perfil té els dies comptats. Fins no fa tant, a un arxiver se li demanava tenir un coneixement específic sobre la història del territori on treballa, i així esdevien una mena d'assessor en història local. Avui tot s'homogeneïza més i es reclama el domini de les tècniques arxivístiques independentment d'on un es troba.

Què fa singular l'Arxiu Comarcal del Baix Ebre?

Més enllà de l'edifici que l'acull, els Reials Col·legis, la riquesa del seu fons històric. Bàsicament el fons municipal i el fons notarial, perquè tenen una sèrie documental molt continuada. El municipal arrenca al segle XII i el notarial al XIV.

Quin és el document més antic que conserva?

La carta de població, de 1149.

Sembla un miracle que haja pogut arribar als nostres dies 900 anys després.

Les institucions sempre han tingut cura de preservar documents fundacionals com este o privilegis reials i altres documents que les legitimen. I a Tortosa hi ha hagut, al llarg dels segles, força sensibilitat en este sentit.

Qui és l'usuari habitual de l'arxiu?

Ha canviat molt. Abans hi havia l'usuari acadèmic: l'estudiant que preparava la tesi i l'erudit local. Avui gairebé han desaparegut tots dos. Les consultes d'ara són més aviat conjunturals per una funció concreta; alguna dada històrica que demana un periodista o de ciutadans sobre temes particulars com la delimitació d'una finca, per posar un cas.

Alguna consulta insòlita?

No hi ha consultes insòlites, però alguna sí que se'n surt de l'habitual. Per exemple ha vingut algun ciutadà buscant informació sobre nadons robats. O sobre desapareguts durant la Guerra Civil.

N'han resolt cap?

D'estos últims no. Però sí que hem ajudat a donar informació als descendents d'algun avantpassat que va viure aquí.

Em diu que ja no es fa investigació històrica local.

Fa vint anys va sorgir un grup d'historiadors potent, molts d'ells professors d'institut, que encara avui continuen fent recerca. Però no hi ha relleu generacional.

A què ho atribueix?

Valors com la cultura de l'esforç no passen pel seu millor moment. La investigació vol temps i avui s'imposa la immediatesa. Deixant de banda que per a unes oposicions avui dona més mèrits dispor d'algun certificat d'aptitud que no pas tenir la tesi doctoral.

Potser s'han de treballar més escoles i instituts.

Des de l'Arxiu tenim un programa de treball amb els instituts del territori. Estaria bé que els professors programessin temes històrics locals en les seues assignatures. I que des de la Universitat es planifiqués millor la investigació: tothom estudia els mateixos períodes. La moda és ara el segle XIX i la Guerra Civil. El segle XVIII, per exemple, és un període fosc, no crida l'atenció als historiadors.

FOTO ÒSCAR LANAU

“La investigació històrica reclama esforç i avui s'imposa la immediatesa. El grup d'investigadors d'història local sorgit fa 20 anys dels instituts no té recanvi generacional”